

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2024-06-27 Nr. 429-143
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjos ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėja su draudiku sudarė būsto draudimo sutartį (draudimo liudijimas TIA Nr. (*duomenys neskelbtini*)), pagal kurią draudiko parengtų Būsto draudimo taisyklių Nr. 067¹ (toliau – Taisyklės) pagrindu standartiniu draudimo variantu buvo apdrausti pareiškėjos turiniai interesai, susiję su butu, esančiu (*duomenys neskelbtini*), (toliau – Būsto draudimo sutartis). Draudimo laikotarpis nuo 2023 m. lapkričio 23 d. iki 2024 m. lapkričio 22 d.

2024 m. kovo 5 d. draudikas buvo informuotas apie tai, kad dėl tame pačiame name ir toje pačioje laiptinėje, tačiau žemiau esančiame bute, įvykusios bendrų daugiabučio namo vandentiekio ir kanalizacijos tinklų avarijos daugiabučio namo administratorė UAB „Mano būsto priežiūra“ (toliau – administratorė) nusprendė pakeisti šalto, karšto, nuotekų ir cirkuliacinius stovus visuose aukštuose. Tam, kad būtų galima prieiti prie keičiamų bendrojo naudojimo vamzdžių, apdraustame bute buvo išardyta siena.

2024 m. kovo 14 d. raštu draudikas informavo priėmęs sprendimą nemokėti draudimo išmokos. Draudikas nurodė, kad įvykis laikomas nedraudžiamuoju, jeigu jis nutiko, be kita ko, dėl apdraustame pastate ar patalpoje arba už apdrausto pastato ar patalpos ribų vykdytų arba vykdomų statybos, paprastojo remonto, rekonstrukcijos ar kapitalinio remonto darbų.

Pareiškėja pateikė draudikui skundą dėl priimto sprendimo ir teigė, kad jokie statybos, renovacijos, paprastojo ar kapitalinio remonto darbai gyvenamajame name nebuvo atliekami, darbai buvo skirti avarijos padariniams likviduoti ir tolesnei žalai išvengti. Pareiškėja prašė įvykį pripažinti draudžiamuoju ir išmokėti draudimo išmoką, tačiau draudikas skundo netenkino ir sprendimo nepakeitė.

Pareiškėja su draudiko galutiniu sprendimu nesutiko ir kreipėsi į Lietuvos banką su prašymu išnagrinėti kilusį ginčą. Pareiškėjos teigimu, žala buvo užregistruota dėl bendrojo naudojimo vamzdyno avarijos likvidavimo darbų. Pareiškėjos vertinimu, draudikas priėmė objektyviais duomenimis nepagrįstą sprendimą, nes jokie planiniai statybos, renovacijos, paprastojo ar kapitalinio remonto darbai gyvenamajame name nebuvo atliekami, vamzdynai buvo keičiami dėl nuolat pasikartojančių avarijų, siekiant išvengti didesnės žalos. Pareiškėja prašė, kad draudikas pripažintų bendrojo naudojimo vamzdyno avarijos likvidavimo darbus draudžiamuoju įvykiu ir išmokėtų 1 500 Eur draudimo išmoką.

Draudikas su pareiškėjos reikalavimu nesutiko ir prašė jį atmesti. Draudikas paaiškino, kad pareiškėjos bute jokia vandentiekio ar kanalizacijos avarija nebuvo užfiksuota, vandens pratekėjimas nustatytas ties žemesniame aukšte esančiu butu. Likvidavus avariją ir siekiant, kad ji nepasikartotų, namo administratorė nutarė pakeisti namo butų savininkams bendrosios dalinės nuosavybės teise priklausančius vamzdynus per visus namo aukštus (įskaitant ir pareiškėjos butą), o tam, kad būtų pasiekti vamzdžiai, einantys per pareiškėjos butą, reikėjo išardyti dalį sienos. Sprendimas atlikti vamzdynų keitimą buvo priimtas administratorės valia, už remontą turi susimokėti visi namo butų savininkai. Draudiko teigimu, joks Būsto draudimo sutartyje numatytas staigus bei netikėtas draudžiamasis įvykis neįvyko.

¹ 2021 m. kovo 30 d. redakcija, galioja nuo 2021 m. balandžio 16 d.

Draudikas taip pat nurodė pagrįstai rėmęsis Taisyklių sąlygomis, pagal kurias draudimo apsauga apima turto sugadinimo, sunaikinimo ar praradimo įvykius, kurie staiga ir netikėtai sukeliama arba įvyksta dėl Taisyklių A skyriaus IV dalyje įvardintų rizikų, jeigu jos numatytos draudimo sutartyje, nes nebuvo nustatyta nė vienos apdraustos rizikos pasireiškimo. Draudikas laikėsi pozicijos, kad šiuo atveju bute buvo atliekami remonto darbai, kuriais buvo siekiama išvengti besikartojančių vandentiekio avarijų visame daugiabutyje ateityje, ir apdaila pareiškėjos bute buvo apgadinta tikslingai, o nuostoliai, atsiradę dėl apdraustose ar gretimose patalpose vykdytų remonto darbų, remiantis Taisyklių 4.4.1 ir 4.4.2 papunkčiais, laikomi atsiradusiais dėl nedraudžiamo įvykio.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Įvertinus ginčo byloje šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad ginčas kilo dėl draudiko sprendimo įvykį pripažinti nedraudžiamuoju pagrįstumo.

Siekiant išspręsti šalių ginčą, būtina įvertinti Taisyklėse įtvirtintas draudžiamųjų ir nedraudžiamųjų įvykių sąlygas, administruojant žalą nustatytas įvykio aplinkybes ir nustatyti, ar draudikas pagrįstai atsisakė išmokėti pareiškėjai draudimo išmoką.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas leidžia sutarties šalims laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštarauja įstatymams. Sutarties laisvės principas reiškia civilinių teisinių santykių subjektų teisę laisvai spręsti, ar sudaryti konkrečią sutartį, ar jos nesudaryti, pasirinkti, su kuo sudaryti sutartį, be to, savarankiškai spręsti dėl sutarties turinio (sutarties sąlygų ir jų pakeitimo) bei formos, išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas (jų turinį) nustato imperatyviosios teisės normos arba tam tikrų sąlygų reikalauja viešoji tvarka, sąžiningumo, protingumo, teisingumo principai, gera moralė. Teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią (Civilinio kodekso 6.189 straipsnio 1 dalį).

Šalių sudaryta Būsto draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalimi, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Lietuvos kasacinis teismas savo praktikoje yra ne kartą konstatavęs, kad draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga nėra absoliuti. Prisiimdamas draudimo riziką draudikas nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiosiose sąlygose². Draudimo apsaugos apimtį lemia draudimo objektas, draudžiamųjų įvykių, nedraudžiamųjų įvykių sąrašas ir kitos draudimo sutarties sąlygos, nustatančios draudimo sutarties šalių įsipareigojimų turinį, kuris leidžia spręsti apie draudiko prisiimtą draudimo riziką laipsni³.

Draudžiamasis įvykis – tai draudimo sutartyje nurodytas atsitikimas, kuriam įvykus draudikas privalo mokėti draudimo išmoką. Teisine prasme draudžiamasis įvykis yra juridinis faktas, t. y. realaus gyvenimo reiškiny, su kuriuo įstatymas sieja teisinius padarinius, konkrečiai – draudiko pareigą išmokėti draudimo išmoką⁴. Įstatyme ir konkrečiose draudimo rūšies

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-283-695/2015.

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2007.

⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 26 d. nutartis civilinėje byloje 3K-3-316/2013.

taisyklėse nustatytos išimtys, kai draudėjo patirta žala visiškai ar iš dalies nekompensuojama, dėl to, draudėjui kreipusis dėl draudimo išmokos išmokėjimo, draudikas turi teisę jos visiškai arba iš dalies nemokėti. Tokią teisę draudikas turi nedraudžiamąjį įvykio atveju.⁵ Nedraudžiamasis įvykis – draudžiamąjį įvykio požymius turintis įvykis, tačiau taip pat atitinkantis įstatyme ar draudimo sutartyje apibrėžtus papildomus požymius, kuriems esant draudikas atleidžiamas nuo prievolės mokėti draudimo išmoką.⁶

Vadovaujantis Taisyklių A dalies IV skyriaus 1 punktu, apdrausto turto draudimo apsauga apima šio turto sugadinimo, sunaikinimo ar praradimo įvykius, kurie staiga ir netikėtai sukeliama arba įvyksta dėl šiame skyriuje išvardytų rizikų, jeigu jos numatytos draudimo sutartyje. Iš pareiškėjai išduoto draudimo liudijimo matyti, kad standartiniu draudimo variantu pareiškėjos turtiniai interesai buvo apdrausti nuo ugnies, vandens, gamtinių jėgų, vagystės ir piktavališko pastatų sugadinimo dėl trečiųjų asmenų veiksmų ir kitų draudimo liudijime nurodytų draudimo rizikų. Rizikų aprašymai ir kiekvienai jų taikomi draudžiamųjų įvykių apibrėžimai (aplinkybės, kurioms nutikus draudikai kyla pareiga mokėti draudimo išmoką) įtvirtinti Taisyklių A dalies IV skyriaus 1 punkte pateiktoje lentelėje.

Nagrinėjamu atveju įvykio, kurį prašoma pripažinti draudžiamuoju, aplinkybėms artimiausias yra vandens rizikos apibrėžimas. Pagal Taisyklių A dalies IV skyriaus 1.2 papunktį, draudžiamuoju įvykiu laikoma šildymo, vandentiekio, kanalizacijos, automatinės gėsinimo sistemos, vėdinimo ar oro kondicionavimo sistemos avarija: 1) staigus ir netikėtas vandens išsiveržimas ne pagal paskirtį iš apdraustose patalpose esančių stacionarių sumontuotų atitekamųjų ar nutekamųjų aprūpinimo vandeniu sistemos vamzdžių, kitų su vamzdžių sistema stacionarių sujungtų vandentiekio, kanalizacijos, šildymo vandeniu ar garu įrenginių, automatinės gėsinimo sistemos, vėdinimo ar oro kondicionavimo sistemų; 2) staigus ir netikėtas vandens išsiveržimas iš kitų su vamzdžių sistema susijusių įrenginių (skalbyklių, indaplovių, akvariumų ir kt. įrenginių) ir akvariumų, nesusijusių su vamzdžių sistema.

Tame pačiame papunktyje pateiktas patikslinimas, jog atlyginami tik turto, kurį sunaikino ar sugadino vandentiekio, šildymo, kanalizacijos, automatinės gėsinimo sistemos, vėdinimo ar oro kondicionavimo sistemų vanduo, nuotekos ar garai, nuostoliai. Jei apdrausti pastatai (šiuo atveju butas), taip pat atlyginami nuostoliai, padaryti patiemis šildymo, vandentiekio, kanalizacijos, automatinės gėsinimo sistemos, vėdinimo ar oro kondicionavimo sistemų įrenginiams. Taip pat nustatyta, kad atlyginami nuostoliai draudimo objektui dėl vandentiekio, kanalizacijos, šildymo karštu vandeniu ar garais vamzdžių staigių ir netikėtų trūkumų, jei šie vamzdiniai įrengti sklype, kuriame yra apdraustas turtas, ir naudojami apdraustam turtui eksploatuoti.

Pagal Taisyklių A dalies IV skyriaus 1.2 papunktį, nedraudžiamaisiais įvykiais taip pat laikomi vandens prasiskverbimas iš gretimų patalpų dėl draudėjui nepriklausančiose patalpose įvykusios šildymo, vandentiekio, kanalizacijos, automatinės gėsinimo sistemos avarijos, staigus ir netikėtas vandens išsiveržimo dėl kitų priežasčių.

Taisyklių A dalies IV skyriaus 1.2 papunktyje taip pat pateikti apibrėžimai įvykių, kurie susiję su vandens padaryta žala, tačiau pagal Būsto draudimo sutartį nelaikomi draudžiamaisiais. Pavyzdžiui, nedraudžiamuoju įvykiu laikoma žala dėl paslėptų vamzdinių trūkumų (neatlyginami nuostoliai dėl žalos vamzdinams), žala dėl vandens prasiskverbimo vykdamas šildymo, kanalizacijos, vandentiekio, automatinės gėsinimo sistemos, vėdinimo ar oro kondicionavimo sistemų, taip pat su kitų vamzdžių sistema susijusių gamybinių ar buitinių įrenginių montavimo, remonto, rekonstrukcijos darbus ir kt.

Kartu pažymėtina, kad Taisyklių A dalies IV skyriaus 4 punkte įtvirtinti bendrieji nedraudžiamieji įvykiai – atvejai, kai draudimo išmoka nemokama, nepriklausomai nuo to, dėl kokios draudimo rizikos pasireiškusių įvykių prašoma pripažinti draudžiamuoju. Draudimo išmoka nemokama, jeigu turtas buvo sunaikintas, sugadintas ar prarastas dėl tęstinio, ilgalaikio ir (ar) nuolatinio (ne staigus ir netikėtas) įvykio ar proceso (Taisyklių A dalies IV skyriaus 4.1 papunktis), neišvengiamų natūralių procesų ir savaiminių pastatų apdailos skilimų (Taisyklių A dalies IV skyriaus 4.2 papunktis), taip pat apdrausto turto konstrukcijų suirimo, irimo, kritimo, skilimo, užteršimo ar kitų apdrausto turto defektų, atsiradusių dėl apdraustame pastate ar patalpoje vykdytų arba vykdomų statybos, paprastojo remonto, rekonstrukcijos, kapitalinio remonto darbų arba už apdrausto pastato ar patalpos ribų vykdytų arba vykdomų statybos,

⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-32/2009.

⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-426-684/2017.

paprastojo remonto, rekonstrukcijos ar kapitalinio remonto darbų (Taisyklių A dalies IV skyriaus 4.4.1 ir 4.4.2 papunkčiai).

Iš byloje pateikto administratorės 2024 m. sausio 23 d. apžiūros akto matyti, kad 2024 m. sausio 23 d. avarinės tarnybos darbuotojai ties butu Nr. 91 pastebėjo vandens prabėgimą iš viršaus ties vandentiekio ir kanalizacijos stovais. Iš administratorės 2024 m. vasario 23 d. pranešimo pareiškėjos savitarnos paskyroje internete matyti, kad 2024 m. vasario mėnesį namo gyventojai buvo informuoti apie tai, kad gyvenamajame name bus vykdomi vamzdyno remonto darbai visuose aukštuose – keičiami šalto, karšto, nuotekų ir cirkuliacinis vamzdynai. Administratorės nurodyta remonto priežastis – nesandarūs vamzdynai, o remonto tikslas – išvengti brangiai kainuojančių pasikartojančių avarių ir užtikrinti nepertraukiamą vandens tiekimą name. Pranešime taip pat buvo nurodyta, kad mokestis už atliktus darbus bus paskirstytas laiptinės butų ir kitų patalpų savininkams, proporcingai turimam naudingajam plotui. Pareiškėja su kreipimusi pateikė nuotraukas, iš kurių matyti, kad tam tikrose pareiškėjos buto vietose, vykdant remonto darbus (išmontuojant senus vamzdžius ir juos pakeičiant naujais), buvo nuardyta vidaus apdaila.

Įvertinus bylos duomenis nustatyta, kad pratekėjimas iš bendrojo naudojimo vamzdžių buvo užfiksuotas ne ties pareiškėjos butu, bet žemiau esančiame aukšte, ties kaimynų butu. Jokių duomenų, patvirtinančių, kad pareiškėjos butas būtų buvęs staigiai ir netikėtai aplietas ar kitaip apgadintas dėl užfiksuoto pratekėjimo, byloje nėra. Nesant Taisyklėse nurodyto ryšio tarp ties kaimynų butu užfiksuoto vandens prabėgimo ir vidaus apdailai pareiškėjos bute padarytos žalos (pareiškėjos bute pro vamzdyną tekėjęs vanduo nepadarė ir negalėjo padaryti jokios žalos, nes vandens pratekėjimas užfiksuotas vamzdžiuose žemiau pareiškėjos buto), nėra pagrindo įvykį pripažinti draudžiamuoju pagal draudiko prisiimtą vandens riziką.

Remiantis pateiktomis duomenimis taip pat darytina išvada, kad pareiškėjos buto dalies apdailos išardymas, įskaitant išardymą siekiant atverti prieigą prie bendrojo naudojimo vamzdynų šachtos, buvo sąmoningas ir tikslinis remonto darbus atlikusių rangovų veiksmas, reikalingas remonto darbams tinkamai atlikti. Remontas buvo atliekamas siekiant išvengti vamzdynų avarių ateityje ir tokiam sprendimui įtakos turėjo ties kaimynų butu nutikęs įvykis – vandens prabėgimas, o ne draudimo objekte – pareiškėjos bute – pasireiškęs staigus ir netikėtas įvykis, atitinkantis Taisyklėse įtvirtintas draudžiamųjų įvykių sąlygas. Nagrinėjamu atveju įvykis nėra susijęs nei su Taisyklėse įtvirtinta vandens rizika, nei su bet kuria kita draudiko prisiimta rizika, t. y. draudikas nėra prisiėmęs potencialios nuostolių, susijusių su nustatytomis aplinkybėmis atsitikusiais įvykiais, atsiradimo rizikos ir nėra įsipareigojęs atlyginti tokio pobūdžio nuostolių.

Be to, sutiktina su draudiko argumentu, kad įvykio aplinkybės atitinka ir Taisyklių 4.4.1, 4.4.2 papunkčiuose nustatytą nedraudžiamųjų įvykių požymius, nes pareiškėjos nurodyta žala (dėl išardytos vidaus apdailos) atsirado tiesiogiai dėl vykdytų vamzdynų remonto darbų. Nedraudžiamą įvykio fakto nustatymas taip pat panaikina draudiko pareigą mokėti draudimo išmoką.

Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes konstatuotina, kad draudiko sprendimas įvykį pripažinti nedraudžiamuoju yra pagrįstas, o pareiškėjos keliamas reikalavimas išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią dėl buto apdailos apgadinimo patirtą žalą, laikytinas nepagrįstu ir dėl to atmetamas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos

teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis